

slišanju niso prišli. Dosti jih je pa, kakor zgoraj omenjeno, presleplil občinski policaj, ko je sam podpisoval, da stranka slovenske šole ne mara, in ponaredil podpise, kar je bilo dosti jasno videti iz tozadevnih vrnenih vabil. Zaradi tega so zastopniki staršev zahtevali, naj se zaradi teh velikih nerednosti in sleparij nedežli starši še enkrat povabijo k zaslišanju in naj se dostavljane vabil odvzame občinam in se izroči drugim nepristranskim organom. Zastopnika mesta Kočevje sta seveda ugovarjala. Če bi se bilo godilo brez vsakega pritiska in brez vsakih nerednosti s strani mesta, bi bilo priglasih otrok več kot zadostno število. Toda v kljub vsem neprilikam in vsemu terorizmu Kočevjarjev pride do ustanovitve slovenske šole v Kočevju. Prejalislej bo kočevski odpor zlomljen.

—r— **Dejanja govore!** Neki učitelj na Kranjskem je dobil službo v drugem okraju. Zaradi »sijajne plače« ni imel niti toliko, da bi imel za selitev, zakaj v domači vasi, kjer je do sedaj služboval, si ni upal dobiti toliko posojila. Edina rešitev tedaj, da je šel mož k deželnemu odborniku dr. Zajcu. Akademik dr. Zajec je sprejel ponižnega prosilca v njemu lastnem hribovskem tonu, češ, **liberalec ste, ne dam nič, Boga zahvalite, da ste sploh službo dobili.** Mož, osupljen nad takim zaderkastim sprejemom, jo pohlevno odkuri, a med vrati se vendar toliko osrdi, da še izpregovori: »Ne, ne, Slomškar še ni bil nikdar liberalec«. Beseda »Slomškar« je imela čudovit učinek na nepristranskega dr. Zajca. Z usjo proznostjo svojega telesa skoči za odhajajočim prosilcem, ga povabi najljubeznivejše nazaj, mu ponudi stol in uspeh? — Z dvestošestdesetimi kronami v žepu se je zadovoljno roke mencaje vračal presrečni »Slomškar« domov, češ, »pa sem ga panal«. — G. dr. Zajec, pa utajite, če ni resnična ta zgodba?!? — Drug slučaj. K nekemu dokaj visokemu cerkvenemu dostojanstveniku se pride nekdo informirat zaradi neke učiteljske službe. Pripomnimo, da je tega dostojanstvenika prav dober prijatelj referent c. kr. deželnega šolskega sveta. »Sveti« mož, ki bi ne smel po besedah svojega prevzvišenega učitelja imeti niti sence sovražstva do svojega bližnjega, odgovori: »Brez skrbi, kar po liberalnem smrdi, pri nas ne dobi službe.« — Brez komentarja!

—r— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto učitelje Angele Jurečič-Kumelj, ki je zaradi bolezni na dopustu, je imenovana abs. učit. kandidatinja Hermina Stiene za suplentinjo na ljudski šoli v Strekljencu. — Abs. učit. kandidat Maks Furlan je imenovan za prov. učitelja in voditelja na enorazrednici v Smihelu pri Hrenovici. — Štirirazrednica v St. Janžu se razširi na pet razredov in v to svrhu sistemizira novo učno mesto. — Absolv. učiteljska kandidatinja Jožefa Jaklitsch je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Koprivniku. — Absolv. učiteljska kandidatinja Franciška Štrenar je imenovana za prov. učiteljico enorazrednice v Ostrožnem brdu. — Na mesto učiteljice Angele Janša, ki je zaradi bolezni na dopustu, je imenovana za suplentinjo v Jaršah bivša suplentinja v Moravčah Katarina Kosiša. — Kranjski deželni šolski svet je pripustil k brezplačni šolski praksi na šestrazrednici na Viču pri Ljubljani absol. učit. kandidatinja Ottilijo Krusch in Julijo Baran, na osemrazredni nemški zasebni dekliški ljudski šoli ljubljanskega šolskega kuratorija pa absol. učit. kandidatinja M. Razinger.

—r— **Okrajna učiteljska konferenca slovenskih ljudskih šol v Ljubljani** se je vršila dne 9. t. m. v dvorani Mestnega doma. V smislu § 34. zakona o šolskem nadzorstvu je konferenci predsedoval okrajni šolski nadzornik A. Maier. Na dnevnem redu sta bili dve času primerni predavanji. G. prof. R. Kenda je predaval »O dogodkih iz francoske dobe na Kranjskem (1809 do 1813) s posebnim ozirom na Ljubljano in okolico.« G. dr. F. Stele je pa predaval »O varstvu spomenikov in ohranitvi domačega značaja naših krajev.« Obe predavanji sta bili zanimivi; zato sta žela predavatelja splošno pohvalo zborovalcev. Pri volitvi v knjižnični in stalni odbor so bili z vslikom izvoljeni kandidati, ki jih je nasvetoval nadučitelj Dimnik, in sicer v knjižnični odbor: Janez Levic, Fran Marolt in Alojzij Kecelj; v stalni odbor pa: Marija Maroutova, Anton Razinger, Juraj Režek in Janko Likar. Sklenilo se je, da se okr. učit. knjižnica zaradi pomanjkanja prostorov preseli s I. mestne na IV. mestno šolo na Prulah.

Štajerske vesti.

—š— **Učiteljska nameščenja v celjskem okraju.** Začasno so nameščeni nastopni učitelji, oziroma učiteljice: Gustav Šilih in Helena Zupankova v St. Pavlu, Anica Ježovnikova v Petrovčah, Ljudmila

Fišerjeva v Teharji, Marija Seličeva pri Sv. Lovrencu, Franc Rožanc (nadomešča bolnega nadučitelja) in Angela Zdolškova v Ljubčini, Angela Siterjeva (nadomešča obolelo gospo Wudlerjevo), ga. Josipina Ekslova (nadomešča obolelo gospo Košutnikovo), Josip Žagar in Ciril Pregelj, ki sta imela dopust v svrhu umetniške izobrazbe, sta zopet nastopila svojo službo, prvi v Celju, drugi v Petrovčah.

—š— **Iz celjskega okraja.** Poročila sta se tov. Mirko Zdolšek, učitelj v Grižah in tov. Mela Jerovškova istotam. Bilo srečno!

—š— **Gotovlje pri Žalcu.** Marsikateroga tovariša, marsikatero tovarišico še pogrešam med člani Slovenske šolske Matice. Posebno mlajšim tovarišem in tovarišicam se nujno priporočam. Zdaj, ko je padla kaplja priboljška, odkrušite si 4 krone ter pošljite mi jih vsaj do 15. nov., ker je skrajni čas, da članarino odpošljem. Vljudno in nujno se priporočam Fr. Brinai, poverjenik.

—š— **Gotovlje pri Žalcu.** Podpisana se priporočam kot blagajničarka Učiteljskega društva za celjski okraj. Kdor dobi te dni položnico učiteljske »Zadruga« v Celju, naj mi blagovoli članarino čimprej nakazati. Rada bi na prihodnjem društvenem zborovanju poročala, da mi ni nihče nič dolžan. — Tilka Brinarjeva.

—š— **Ormoško učiteljsko društvo** obhaja letos štiridesetletnico svojega obstanka. Živelo!

—š— **Vsi odbori učiteljskih društev na Štajerskem,** nadalje oni »Zveze«, »Verbanda« in »Bunda« imajo te dni zaporedoma seje, ki bodo na njih razpravljala o ključu, po katerem bodo porazdelili draginsko doklado.

Goriške vesti.

—g— **Imenovanje.** Z odlokom ministrstva za notranje zadeve je bil gimnazijski profesor dr. K. Ozvald imenovan konservatorjem c. kr. arhivnega sveta na Dunaju za politiške okraje Gorica, Sezana in Tolmin.

—g— **Učiteljska beda.** V »Gorici« čitamo: Društvo meščanskih učiteljev je izdalo pred kratkim jako resen oklic, v katerem svari pred učiteljskim poklicem, ker ni več dobiti pravočasno prostora. Na Nižjem Avstrijskem je 1000 učiteljev brez kruha, na Češkem pa čez dve tisoč. Vsako leto konča toliko učiteljskihnikov svoje študije, da bi jih bilo dovolj za cela desetletja. V tem oziru bi bila potrebna statistika, ki bi izkazovala eventualna prazna mesta, da bi se mladina vedela ravnati. Na vsak način pa je dandanes težko svetovati komu, naj se loti učiteljskega, zato da bi postal učitelj. Ako misli iti potem drugam, tedaj že še gre, a da bi računil na učiteljsko službo, je pač kočljivo. Na Štajerskem n. pr. so omejili število učiteljskih kandidatov s tem, da ima učiteljske le po dva letnika; eno leto prvi in tretji, drugo leto drugi in četrty itd. To bi tudi pri nas ne škodovalo, zakaj tudi v našem mestu študira cela truma deklet in mladeničev za učiteljski poklic, a lahko jih polovica že naprej računam, da ne bodo prišli do kruha, ker so vsa mesta zapolnjena po večini z mladimi, krepkimi močmi, ki se še ne bodo ognila s torišča. Na vsak način pa svetujemo pozornost in premislek!

—g— **Lov na slovenske otroke v Ločniku in italijanski učitelj Ceschia.** V »Soči« čitamo: Pred okrajno sodnijo v Gorici je bila klicana Marija Peršolja iz Ločnika. Zakaj je klicana, ni bilo razvidno iz vabila; mislila je, da je kaj zaradi otrok. Nemalo je bila žena razočarana, ko je zvedela, da je tožena zaradi žaljenja časti in da jo toži znani prijatelj Ločniških Slovencev, italijanski učitelj Ceschia. Stvar je ta: Znano je, kako vabijo Italijani v Ločniku slovenske otroke v italijansko šolo; obljubljajo jim obleke in kdo ve, kaj še vse. Peršolja je bila izjavila, da ji je Ceschia ponujal za otroka obleke in 30 kron denarja, ako pošlje svojega otroka v italijansko šolo. Učitelj Ceschia je šel tožiti Slovenko. On je izpovedal pred sodnijo, da je bil v hiši pri Peršoljevi, ji obljubil obleke za otroke, ali denarja ji ni obljubil, tako pravi on. Mož je tudi prisegel na to. Peršolja je zaradi tega obsojena na 5 dni zapore. Podana je proti razsodbi ničnostna pritožba. — O stvari izpregovorimo obširneje po vzkladni razpravi.

—g— **Strokovna nadaljevalna šola za zidarje v Renčah** prične šol. leto 1913/14. v sredo, 5. novembra. Vpisovanje novovstopivših učencev se vrši 1. in 2. novembra od 10. do 11. ure predp. v šoli. Sprejemajo se tudi zidarski vajenci iz drugih občin. Vpisnina 2 K.

—g— **Naznanilo.** Na dvorazredni obrtni nadaljevalni šoli v Solkanu se prične novo šolsko leto 4. novembra t. l. — Vpisovanje onih obrtnih in trgovskih vajencev, ki se še niso oglasili na županstvu

v Solkanu, bo 4. novembra od 11. do 12. ure predpoldne v pisarni šolskega vodstva v Solkanu. K vpisovanju je treba primesti zadnje izpričevalo ljudske, oziroma katere druge šole. — Vodstvo obrtne nadaljevalne šole v Solkanu 24. oktobra 1913. — Vodja: Fr. Bajt.

—g— **S Krasa nam pišejo:** Dne 6. novembra ima Goriško učiteljsko društvo zborovanje, in tretja točka dnevnega reda je »Naše gmotno stanje«. — Kaj pa naše učiteljsko društvo? Gotovo čaka na kak referat. Ne čakati sedaj referata, ampak sklicati zborovanje, ki naj bo njegova prva točka »Naše gmotno stanje in naše zahteve« (debat). — Druga točka pa naj bo zopet debata o uvodnem članku »Učiteljskega Tovariša« z dne 24. t. m. — Ako vsak učitelj in vsaka učiteljica prečita omenjeni članek, bo zborovanje gotovo plodonosno, ker delavcev se ne manjka.

—g— **Učiteljsko vprašanje na Goriškem.** Pod tem naslovom piše tržaška »Edinost« v svoji 298. številki: »V Učiteljskem Tovarišu« se je razvila zanimiva polemika v zadevi učiteljskega vprašanja na Goriškem. Na eni strani stoji »Deželno učiteljsko društvo za poknežno grofijo Goriško-Gradiščansko«, na drugi pa ono učiteljsko, ki stoji za okrajnimi učiteljskimi društvi, ki naj bi se združila v deželno zvezo po kranjskem in štajerskem vzoru. To organizacijsko vprašanje pa je le postranskega pomena, vsaj za sedaj, zakaj glavna stvar je tudi pri goriškem učiteljsstvu izboljšanje gmotnega položaja, in prav v tem vprašanju vlada med obema strankama, če jih moremo imenovati tako, veliko nasprotje. Naše mnenje je, da mora biti izboljšanje položaja učiteljskega na Goriškem ena izmed prvih nalog nove deželne uprave in da se mora to izboljšanje izvesti na tak način, da bo stalno pomagano učiteljsstvu, ne pa morda le s kakimi provizoričnimi odredbami, ki naj bi le deloma zamašile vedno bolj zevajoče luknje. Treba je le temeljite preuredbe učiteljskih plač, ki tudi v resnici zadovolji učiteljsvo in mu tako ustvari vse pogoje, da more točno in vestno vršiti svoje vevlačno nalogo v našem ljudstvu. Da pa se naše ljudstvo samo spozna s tem, za goriško deželo tako pomembnim vprašanjem, naj posnamemo iz »Učiteljskega Tovariša« spis, ki jasno označuje mišljenje večine goriškega učiteljskega in pravi: — Tu navaja »Edinost« doslovno naš uvodnik iz zadnje številke, ki mu dostavlja te-le besede: »To so glasovi iz učiteljskih krogov. Mi, kakor smo že rekli, moremo želeli, da se čim prej uresniči te upravičene zahteve, ker smo prepričani, da pomenja njih uresničenje veliko korist za naše ljudstvo na Goriškem, neuresničenje pa največjo škodo. Zato pa smo tudi uverjeni, da stori novi deželni zbor, ko se zopet snide, vse, da zadovolji naše učiteljsvo.« — Nas samo vesel, da se je tudi neučiteljsko, a nam prijazno časopisje začelo zanimati za to naše najvažnejše vprašanje. Naj dela tako naprej! Obenem opozarjamo na članek tov. Fr. Bajta, ki ga priobčujemo v današnji številki!

Istrske vesti.

—i— **Iz Kopršćine v Istrl** nam pišejo: V jubilejski številki cenjenega lista »Učit. Tovariša« se je oglasil nekdo iz naših krajev ter poslal pod naslovom »Naše razmere« dopis, kjer v splošnem omenja, kako je naše bedno stanje ter kaka je skrb gotovih činiteljev za izboljšanje tega. Vse prav, vse na mestu! Vendar nečesa ne morem odobravati, in to je ravno trditeljsko dopisnika dotičnega članka, s katero označa učitelje-adeleznike na kmet. tečaju v Gorici kot Benjamine raznih viš. šolskih oblastvenikov. — Bil sem, na svojo žalost, sam udeleženik tega tečaja ter z mano še četvorica istrskih tovarišev. In po mnenju dopisnika zgoraj imenovanega članka smotorej mi Benjamine raznih odločilnih faktorjev, in to edino-le zato, sklepaje po njegovem argumentiranju, ker smo bili v letošnjih velikih počitnicah na kmetijskem tečaju v Gorici. — No, in ker to dopisnik trdi v članku »Naše razmere«, bi ga presil, da navede še imena onih tovarišev, takozvanih ne-Benjamine, ki bi naj bili zastopniki pri predlogu za pripust v dotični tečaj! Poznati mora gotovo vse malenkosti uradnega poslovanja te zadeve, ker drugače bi ne trdil tega o namišljenih činih za Benjamine. Moje skromno mnenje pa je, da je dotični dopisnik v marsičem na nejasnem. Vzemimo n. pr. sladkosti, ki jih nudijo taki tečajji udeležencem. Če bi bile te njemu vsaj približno znane, bi nikdar ne trdil, da je dnevno deveturno duševno delovanje in poslušanje raznih predavateljev čin za Benjamine! — Glede potnih odškodnin, ki bi naj ne bile primerne odkazane posameznikom, mislim, da zna vsak od nas, odkod je, kam se pelje, kam se mora vrniti in koliko vse to stane.

—i— **Legla nazionale.** Prihodnji občni zbor društva »Legla Nazionale« se bo vršil v Poreču, in sicer zadnje nedeljo meseca maja 1914.

Tržaške vesti.

—t— **Zagreško »Kolo« v Trstu.** Zagrebško pevsko društvo »Kolo« je tržaški podružnici »Glasbene Matice« naznanilo, da v soboto, dne 15. novembra, priredi v Trstu koncert. Nastopi tudi Marko Vušković. V Trstu se osnuje poseben odbor za sprejem bratskega hrvaškega društva.

—t— **Hrvaško šolsko vprašanje v Trstu.** V Trstu se v kratkem vrši ustanovni občni zbor »Hrvaškega šolskega društva v Trstu«, ki bo takoj otvorilo otroški vrtec; prostori so že zagotovljeni in bo ondi imelo svoje prostore tudi društvo »Strossmayer«.

—t— **Poročila se je v Šklednju** bivša mnogoletna vrtnarica ondotnega šolskega vrtca gospodična Dragica Gregoričeva z uradnikom pri tvrdki Greinitz v Trstu g. Viktorjem Rosenbergom. Čestitamo!

Koroške vesti.

—k— **Slovenec sovražno delo Nemcev na šolskem polju.** Omenili smo že žalosten položaj, v katerem se nahaja slovensko šolstvo v Celovcu in njegovi okolici, kjer so Slovenci na šolskem polju že preplavili Nemci, in sicer s svojim ponemčevanjem otrok. Nič boljše razmere ne vladajo po deželi. V bližini Celovca je Zrelec. Tam je dvorazrednica, seveda nemška, obiskuje jo 135 slovenskih otrok. V Podkrošju je dvorazredna šola z 88 otroki z nemškim učiteljsvom, v znanem Grabštajnu je popolnoma nemška štirirazrednica z 250 popolnoma slovenskimi otroki in z najbolj zagrizenim nemškim učiteljsvom. V Trdnji vasi, ki je še popolnoma slovenska, je nemška dvorazrednica s 100 slovenskimi otroki. V Pokrčah je trirazredna nemška šola, na kateri poučujeta dva nemško - nacionalna učitelja in ena učiteljica, 150 skoro brez izjeme slovenskih otrok. V Timenici je nemška dvorazrednica s 120 večinoma slovenskimi otroki. Kraji severno od Celovca, kakor Gospa Sveta, Karnski grad, Blatograd, St. Martin, St. Peter i. dr., so se v zadnjih desetletjih že skoro ponemčili. V teh krajih ni niti ene slovenske šole. Bujno se širi ponemčevanje tudi ob Vrbskem jezeru. Tudi v teh krajih je nebroj vasi, ki so po veliki večini slovenske, imajo pa izključno samo nemške šole. Koliko je še slovenskih otrok, ki bi jih še lahko rešili. V Sv. Martinu nad Dholico n. pr. je nemška štirirazrednica s 232 učenci, ki so večinoma Slovenci. V Porečah je nemška petrazrednica z 270 učenci, izmed katerih je skoro polovica Slovencev. Podobno tlačijo slovenske otroke v nemške germanizatorične šolske kovačnice v Skoficah, v Ribnici, v Hodišah, v Kotmari vasi, v Žihpoljah, v Bistrici in v St. Janžu. V Rožu, v Medjem dolu, v Kaplji ob Dravi, v slovenskem Pliberku in sploh po vsej Koroški. Nemci hočejo prodreti do Karavank in ločiti rožanske Slovence od podjunskih. Ako se jim to posreči, bodo tvorili rožanski Slovence le še jezikoven otok, ki se nikakor ne bo mogel vzdržati. Rož je krasen in se ne imenuje zastoj Rožna dolina, toda Nemeč tam vedno bolj prevladuje, bodisi na šolskem polju, kakor na industrijskem in na drugih poljih. Edina rešitev za Slovence bi torej bila, preurediti šole, zakaj vzgojo v narodnem duhu more dati otroku le zaveden naroden učitelj v domači šoli. Zato je prvo in najnujnejše vprašanje koroških Slovencev, kako naj si pridobe pravično in zakonito narodno šolstvo, zakaj brez tega je izguba Koroške vprašanje časa.

—k— **Imenovanje učitelja v Grebincu.** Na seji deželnega šolskega sveta dne 17. oktobra 1913 je bil imenovan za nadučitelja na petrazrednici v Grebincu tamošnji učitelj Julius Bohatta. Tržani so sicer prosili za deputacijo za nadučitelja Jožefa Oberiercherja iz Labuda, ki je tudi bil kompetent in ki je precej starejši ter v gospodarskem oziru dosti izobražen. Dež. nadzornik Benda in dež. predsednik Fr. v. Fries-Skene sta deputacijo jako prijazno sprejela ter ji obljubila, da hočeta uvaževati prošnjo. Toda človek obrača, »Volksrat« pa obrne! Mesto je dobil Bohatta, ki je precej mlajši — samo za to, ker so se za njega zavzeli baron Helldorf, Herzog in župan Manner, že znani »gozdni mojster«, ki imajo tudi pri »Volksratu« važno besedo. K dosegu mesta mu je tudi pripomoglo znanje slovensčine, baje je prosilec zmožen slovensčine »in Wort und Schrift«, kakor je zapisal v svoji prošnji! Resnica pa je, da niti kakega slovenskega koroškega narečja ne obvladuje, niti otrok ne razume! Kako hoče mož poučevati v